

Dramapedagogik – att undervisa digitalt

Sjuksköterskestudenters lärande
i omvårdnad med fokus på
bemötande och kommunikation

Anna Olofsson, Linda Berg
& Margret Lepp

EN RAPPORT FRÅN
CENTRUM FÖR KULTUR OCH HÄLSA
GÖTEBORGS UNIVERSITET

9

Dramapedagogik – att undervisa digitalt

**Sjuksköterskestudenters lärande
i omvårdnad med fokus på
bemötande och kommunikation**

**Anna Olofsson, Linda Berg
& Margret Lepp**

EN RAPPORT FRÅN
CENTRUM FÖR KULTUR OCH HÄLSA
GÖTEBORGS UNIVERSITET

9

Innehåll

03. FÖRORD

04. ATT SKAPA OCH GENOMFÖRA DIGITALA KURSER

05. BAKGRUND TILL DRAMAPROGRAMMET

07. DRAMAPROGRAM FÖR DIGITAL UNDERVISNING

09. INTRODUKTION TILL: KOMMUNIKATION I OMVÅRDNAD

12. Dramapass 1. Tema: Introduktion

16. Dramapass 2. Tema: Lyssnande

22. Dramapass 3. Tema: Vårdande samtal

30. Dramapass 4. Tema: Avslutning

34. STUDENTERNAS ERFARENHETER AV ATT DELTA I DIGITAL DRAMAUNDERVISNING

36. LÄRARNAS ERFARENHETER OCH AVSLUTANDE REFLEKTION

39. REFERENSER

40. FÖRFATTARPRESANTATIONER

41. BILAGA 1 ANVISNINGAR TILL STUDENTER

Förord

FÖRELIGGANDE RAPPORT ”Dramapedagogik – att undervisa digitalt. Sjuksköterskestudenters lärande i omvårdnad med fokus på bemötande och kommunikation” beskriver utvecklandet av ett dramaprogram för digital undervisning. Den bygger på Berg, Arveklev, Larsson och Lepp’s (2016) publicerade rapport om ett dramaprogram för närundervisning. Närundervisning är den form av undervisning vi har i Sverige, där studenter och lärare befinner sig på samma plats och i realtid. Rapporten har även översatts till engelska (Berg, Arveklev, Larsson & Lepp, 2019). Föreliggande rapport bygger även på en studie av studenters erfarenheter av lärande med drama inom omvårdnad (Arveklev Höglund, Berg, Wigert, Morrison & Lepp, 2018). I studiens (2018) resultat och slutsatser framkommer att studenter kan bli känslomässigt påverkade när de interagerar med andra studenter i roll, även om omvårdnadssituationer och karaktärer är fiktiva. Att bli känslomässigt påverkad kan bidra till lärande visar studenters erfarenheter. Erfarenheter visar också att drama ger en trygg miljö för att pröva den framtida yrkesrollen som sjuksköterska och utforska olika vårdstrategier och kommunikationsstilar. Under studenters verksamhetsförlagda studier (VFU) kan de relatera till tidigare utförda dramaupplevelser som lyfter fram betydelsen av patientperspektivet. Studien (2018) visar vidare att drama kan öka studenters självmedvetenhet och främja reflektion av professionell identitet genom interaktion med andra. Att engagerat utforska, pröva och vara i rollen som patient kan dessutom vara effektivt för lärande i ämnet omvårdnad.

Att skapa och genomföra digitala kurser

UNDER VÅREN 2020 ställdes all undervisning vid Göteborgs universitet om till distansundervisning på grund av covid 19. Det fick konsekvenser för undervisningen att genomföra ett dramaprogram digitalt.

Det händer något när vi träffas ”In Real Life” (IRL). Gruppens dynamik och energin i rummet kan bidra till ett klimat där studenter kan vidga sina vyer och våga pröva nya förhållningssätt tillsammans, med fokus på bemötande och kommunikation. Vi blir känslomässigt berörda, känner dofter, läser av andras kroppsspråk och speglar oss i den andres känslor. Att utveckla digital dramapedagogisk undervisning var därför en utmaning.

Enligt universitetsläraren (2020/11/26) så kräver omställning till distansundervisning med bibehållen kvalitet att pedagogiken också förändras. Ullholm (2020/11/26) påpekar att anpassningen av undervisningen består av två delar. Den första är att planera om kurserna, om de är nya för terminen. Den andra är mer jobbet att genomföra kurserna digitalt.

Vi lärare har hittills genomfört dramaprogrammet digitalt under en termin (hösten 2020) vid fyra tillfällen. Den här rapporten beskriver programmet för digital undervisning, våra erfarenheter av att övergå till distansundervisning, samt erfarenheter av dramaprogrammet i sin helhet i hopp om att kunna inspirera andra lärare.

Bakgrund till dramaprogrammet

DRAMAPROGRAMMET I FÖRELIGGANDE rapport ingår i Tema 1 i kursen *Omvårdnadens teori och praktik* 16,5 hp i (Kursplan OM4280) i sjuksköterskeprogrammets termin 3.

Tema 1 omfattar 2,5 hp och syftar till att ge teoretiska kunskaper om omvårdnadsbegrepp, etik och kommunikation och att träna färdigheter som är centrala för sjuksköterskans verksamhet. Dessa färdigheter handlar om att inta ett omvårdnadsperspektiv, att arbeta utifrån ett etiskt förhållningssätt, samt att kunna samtala på ett medvetet och ändamålsenligt sätt med patienter och närstående. Möjlighet att träna dessa färdigheter och omsätta teori i praktik ges genom läraaktiviteter som dramapedagogik och verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Tema 1 består av fyra obligatoriska delar för studenterna. I föreliggande rapport är Del 2 i fokus.

Del 1. Förberedande fas med deltagande i läraaktiviteter enligt schema och egna studier av kurs- och referenslitteratur.

Del 2. Ett praktiskt moment med deltagande i ett dramaprogram, under en dag motsvarande 6 timmar. Se bilaga 1. Anvisningar till studenter.

Del 3. Genomförande av ett vårdande samtal med en patient under VFU. Följande frågor utgör grund för studentens reflektion när det vårdande samtalet har genomförts:

1. Hur förberedde du dig inför samtalet?
2. Utifrån ditt perspektiv - hur lyckades patienten förmedla sin situation i samtalet?
3. Vad var lättare att prata med patienten om?
4. Vad var svårare eller omöjligt att prata med patienten om?
5. Lärde du dig något av patienten som du inte kunde eller visste förut?
6. Vad utvecklades till din fördel i samtalet och vad utvecklades till din nackdel?
7. Vilken betydelse har vårdande samtal för sjuksköterskans arbete?
8. Vad har du som sjuksköterska för etiskt ansvar vid speciellt vårdande samtal?
9. Vilket eller vilka omvårdningsgrepp kan du relatera till det vårdande samtalet? Hur då, på vilket sätt?

Del 4. En muntlig examination av det vårdande samtalet med bedömningskriterier förankrade i lärandemålen för kursen (Kursplan OM4280, 2020).

Dramaprogram för digital undervisning

FÖRELIGGANDE DRAMAPROGRAM BESKRIVS i form av en dramaworkshop utvecklad för digital undervisning. Undervisningsmomentet med drama ingår i ett obligatoriskt seminarium där studenterna får träna och tillämpa professionell kommunikation i vårdande samtal relaterat till *ämnet* omvårdnad. Syftet är att förbereda studenterna inför egna vårdande samtal med patienter längre fram i deras utbildning till sjuksköterska.

Undervisningen med drama sker via Zoom, och har genomförts på sjuksköterskeprogrammets termin tre under hösten 2020. Programmet sträcker sig över en heldag och leds av ett lärarlag som består av två lärare: en auktoriserad dramapedagog (RAD) och en vårdvetare (universitetslektor). Totalt består varje studentgrupp av ca 25 studenter.

Inför undervisningsmomentet med drama tar studenterna del av anvisningar på lärplattformen Canvas (se bilaga 1). Studenterna behöver en fungerande kamera och ljud på sin dator. Funktioner som används är digitala smårum (Breakout Rooms), ”chatten” och ”whiteboard”. Dessutom använder lärarna en Power Point (PPT) presentation som guidar studenterna genom hela programmet. Under dramaprogrammets genomförande varvas dramaövningar med reflektion individuellt, i par och i grupp som relateras till såväl upplevelser, erfarenheter som teoretisk grund.

Dramaprogrammet börjar med att lärarna introducerar och

presenterar sig själva, såväl som dramapedagogiskt arbetssätt och kursmomentets mål presenteras. Därefter följer en teknisk genomgång där funktioner i Zoom presenteras, samt en uppvärmningsövning där studenterna på ett lekfullt sätt blir introducerade för såväl tekniska funktioner som för varandra. Hela programmet består av fyra dramapass. Programmet presenteras med PPT bilder (bild 1–24) för studenterna. Övrig text är avsedd för lärarhandledning.

Introduktion till: Kommunikation i omvårdnad

Bild 1. Välkomna till obligatoriskt seminarium: Kommunikation i omvårdnad.

Bild 2. Presentation av obligatoriskt seminarium: Kommunikation i omvårdnad.

Dramaprogram

1. Introduktion
2. Lyssnande
Lunch
3. Vårdande samtal
4. Avslutning

Bild 3. Dramapass 1–4.

Att hantera Zoom

- Skriv ditt fullständiga namn
- Två visningslägen: Gallery view och speakers view
- Mute/Tyst när du inte pratar i storgrupp
- Ha på din kamera under hela passet

Bild 4. Teknikgenomgång inför undervisning via Zoom.

Bild 5. Teknikuppvärmning.

Breakout Rooms

- Kalla på läraren genom knappen "ask for help"
- Var uppmärksam på meddelanden med vidare instruktioner som skickas ut
- Information om att läraren kan besöka rummet
- En timer räknar ner innan rummen stängs

Bild 6. Information inför deltagande i Breakout Rooms.

Dramapass 1

Tema: Introduktion

Övning 1:1

Namn och sak

Syfte: Att lära känna varandra och introducera: kommunikation i omvårdnad. Att i mindre grupper få mötas och lära känna varandra genom att var och en får tala och bli lyssnad till.

Genomförande: Var och en får i uppgift att under två minuter hitta någon sak i sin omedelbara fysiska närhet som representerar deras ingång i temat: kommunikation i omvårdnad. De ska ta med sig saken tillbaka till datorn. Studenterna delas in i smågrupper om ca fyra personer som skickas iväg till ett eget digitalt Breakout Room. Där får de i uppgift att en i taget visa sin sak och berätta kort varför den saken valdes.

Namn och sak

- Hämta en sak som representerar din ingång i temat kommunikation i omvårdnad. Ta med saken till datorn.
- I smågrupper: en i taget får visa sin sak och berätta kort varför ni valt den.

Bild 7. Övning: Namn och sak.

Övning 1:2

Heta stolen

Syfte: Att få lära känna varandra ytterligare, börja ställa frågor och uppleva hur det är att vara i centrum för någons frågande.

Genomförande: I samma grupper som vid tidigare övning får studenterna i uppgift att en i taget sitta i heta stolen medan de andra studenterna ställer intresserade frågor under två till tre minuter. Sedan byter de roller. När alla studenter varit i fokus kommer de tillbaka till huvudrummet för att få vidare instruktion kring uppföljande reflektion. De får sedan, i samma grupper ha ett reflekterande samtal kring:

1. Hur var det att göra den här övningen? Vilka tankar och känslor väckte den?
2. Hur var det att sitta i heta stolen? Vilken typ av frågor kändes bra att få? Var det något som gjorde dig obekvämt? Vad i så fall?
3. Hur var det att ställa frågor? Ställde du öppna och slutna frågor? Lyssnade du på svaret? Hakade frågorna i varandra eller var de väldigt olika? Varför blev det så?
4. Hur relaterar ni denna övning till kommunikation i omvårdnad och relationen mellan sjuksköterska och patient?

Vi ber studenterna att se frågorna som ingångar till samtal och uppmanar dem att stanna upp där det känns angeläget och intressant. Efter gruppernas diskussion får studenterna möjlighet att lyfta vissa av sina reflektioner i helgrupp. Vi avslutar denna del med att gå igenom skillnaden mellan öppna och slutna frågor, och de får fundera över vilken typ av frågor de använde sig av under övningens gång.

Heta stolen

- En i taget får sitta i fokus i heta stolen under 2–3 minuter, medan de andra får ställa intresserade frågor.

– Välj ut en tidshållare

Bild 8. Övning: Heta Stolen.

Reflekterande samtal

1. Hur var det att göra den här övningen? Vilka tankar och känslor väckte den?
2. Hur var det att sitta i heta stolen? Vilken typ av frågor kändes bra att få? Var det något som gjorde dig obekvämt? Vad i så fall?
3. Hur var det att ställa frågor? Ställde du öppna och slutna frågor? Lyssnade du på svaret? Hakade frågorna i varandra eller var de väldigt olika? Varför blev det så?
4. Hur relaterar ni denna övning till kommunikation i omvårdnad och relationen mellan sjuksköterska och patient?

Bild 9. Övning: Reflekterande samtal.

Frågor vid samtal

■ Öppna:

- Hur skulle...?
- Vad har...?
- Berätta om...?
- Beskriv...?

Gör patienten aktiv och ger fylligare svar
Förstärker det personcentrerade
förhållningssättet.

■ Slutna

- Är du orolig för din hälsa?
- Tycker du...?
- Vill du...?
- Kan du...?

- När?
- Var?

Har inbyggda svarsalternativ tex ja / nej
Används för att få fram snabb och konkret
information.

Bild 10. Teori: Frågor vid samtal.

Reflektioner från lärarna avseende dramapass 1

Den första övningen **Namn och sak** blir ett sätt att närma sig programmets tema och lära känna varandra. Sakerna studenterna väljer blir ofta personliga och roliga; allt ifrån tavlor till kaffekoppar och småprylar. Den anonyma känslan bakom skärmen bryts lite av att plocka in en personlig sak i övningen och det kan ge energi av att ge sig ut på en snabb jakt efter saker. Denna första övning lägger grunden för den andra övningen **Heta stolen** som är lite mer utmanande i sin karaktär. Det är viktigt att den andra övningen följs upp av en bearbetning i form av ett reflekterande samtal, där var och en får möjlighet att ventilera hur det kändes och skapa mening av övningens innehåll genom att relatera upplevelsen till relationen sjuksköterska och patient. Reflektioner som brukar lyftas i helgrupp av stu-

denterna efter övningen, handlar om att känna sig utfrågad i den heta stolen och hur utsatt det kan kännas att vara patient. Andra lyfter att det kändes skönt att få vara i centrum för en stund och få prata klart. De lyfter också svårigheten i att hitta frågor som känns lagom personliga. Studenterna ger uttryck för att de månar om att inte bli för privata, men vill samtidigt använda tiden till att lära känna varandra lite mer. Studenterna relaterar detta till att alla var i rollen "som sig själva" och att detta blir lättare i rollen som professionell sjuksköterska. De reflekterar vidare över att patienten å andra sidan är i sin privata roll och den makthierarki detta innebär, eftersom det är en asymmetrisk relation. Vissa upplever att de under övningens gång utformade en uppsättning av återkommande frågor medan andra grupper var mer dynamiska i utformandet av frågor.

Dramapass 2

Tema: Lyssnande

Övning 2:1

Speedo

Syfte: Att genom många korta möten träna det aktiva lyssnandet samtidigt som samtalsämnenä också knyter an till programmets tema.

Genomförande: I denna övning skickas studenterna ut i digitala Breakout Room för korta samtal på angivet tema. Samtalet sker till en början i monologform där en i taget talar medan den andra lyssnar. En "timer" ger studenterna ett par minuter var att tala om respektive

ämne. Vi, lärarlaget ger samtalsämnena muntligt mellan varje omgång och delar in dem i nya digitala Breakout Room. På sista samtalsämnet (6) byter samtalet form till dialog och de får gemensamt förfoga över tiden de fått. Samtalsämnena är:

1. Varför vill du bli sjuksköterska?
2. Ett positivt minne från när du själv eller någon närstående sökt vård.
3. En profession du mött i vården.
4. Berätta om ett möte med en patient.
5. Berätta om ett möte med patientens närstående.
6. Vad innebär ett aktivt lyssnande?

Efter sista frågan lyfter vi samtalets form och studenterna får berätta om hur de upplevde att tala en i taget i jämförelse med att kommunicera i dialog.

Bild 11. Övning: Speedo.

Övning 2:2

Sluta lyssna i par

Syfte: Att få känna skillnaden mellan när någon lyssnar aktivt och inte gör det.

Genomförande: Grupperna delas in i par som bestämmer vem som ska vara A och vem som ska vara B. Person A berättar något för person B (här ber vi studenterna ta inspiration av tidigare samtal för att hitta en berättelse). B får i uppgift att i början av samtalet lyssna aktivt för att efter halva tiden sluta göra det och tydligt markera detta. Studenterna byter roller och gör det hela en gång till. Efter detta är det dags för ett reflekterande samtal utifrån frågorna:

1. Hur kändes det?
2. Vad hände med samtalet?
3. På vilket sätt märktes det när den andre slutade lyssna?
4. Kom några oreflekterade tolkningar? Hur agerade du utifrån tolkningen?
5. Har du varit med om detta i verkligheten?

Avslutningsvis lyfter vi lärare några av studenternas reflektioner i hela gruppen.

Övning: Sluta lyssna i par

- Bestäm vem som är A och vem som är B.
- A berättar något för B som först lyssnar aktivt för att sedan inte göra det.
- Byt roller.

Reflektion

1. Hur kändes det?
2. Vad hände med samtalet?
3. På vilket sätt märktes det när den andre slutade lyssna?
4. Kom några oreflekterade tolkningar? Hur agerade du utifrån tolkningen?
5. Har du varit med om detta i tidigare?

Bild 12. Övning: Sluta lyssna i par.

Övning 2:3 Aktivt lyssnande

Syfte: Att få en djupare förståelse för det aktiva lyssnandet och dess förutsättningar.

Genomförande: I grupper om fem studenter får de samtala om:

1. Vad innebär ett aktivt lyssnande?
2. Vad behövs för att kunna lyssna aktivt?
3. Vad gör lyssnandet svårt?

Uppföljning i hela gruppen:

4. Vad innebär aktivt lyssnande?

När studenterna kommer tillbaka ber vi studenterna berätta vad de samtalat om. Svaren vi får strukturerar vi löpande under kategorierna: kroppsspråk, inre resurser, yttre resurser, förhållningssätt och förutsättningar på en gemensam whiteboardtavla. Slutligen gör vi en muntlig genomgång av kommunikation och kroppsspråk samt röstens betydelse i kommunikation. Vi berättar även om ett samtals innehåll och de önskvärda proportionerna mellan lyssnande, spegling, öppna samt slutna frågor.

Aktivt lyssnande

1. Vad innebär ett aktivt lyssnande?
2. Vad behövs för att kunna lyssna aktivt?
3. Vad gör lyssnandet svårt?

Bild 13. Teori: Reflektion kring aktivt lyssnande.

Kroppsspråk	Inre resurser/ förutsättningar/ förhållningssätt	Yttre resurser/ förutsättningar/ förhållningssätt
<ul style="list-style-type: none"> • Öppet • Hmm • Nicka • Ögonkontakt • Vänd mot • Avslappnat • Mimik • Leende • Sätta sig ner • Hålla kvar närvaron • Beröring 	<ul style="list-style-type: none"> • Engagemang • Nyfikenhet • Kompetens • Kreativitet • Inlevelseförmåga • Närvaro • Tålmod • Empati • Målmedvetenhet • Hålla undan förutfattade meningar 	<ul style="list-style-type: none"> • Lugn och ro • Enskilt rum • Inte bli störd (samtalsrum) • Sitta bra • Symtomlindrad • Organisation/ Kultur • Tid/ planering • Rumsligt: ljus, värme mm • Tol

Bild 14. Sammanställning från whiteboardtavlan. Kroppsspråk inre- och yttre resurser.

Reflektioner från lärarna avseende dramapass 2

I dramapass 2 får studenterna praktiskt pröva på att kommunicera i form av olika samtal för att kunna definiera vad ett aktivt lyssnande innebär. I första övningen **Speedo** bidrar monologformen för samtalet till lyssnandet. Detta är också något studenterna lyfter under reflektionen. För vissa studenter kan den knappa tiden kännas stressande, men för andra som en avgränsning. Oavsett hur studenterna känner inför detta kan det bli lärdomar för självkännedom viktiga att ha med sig i rollen som sjuksköterska. Den andra övningen **Sluta lyssna i par** är för många studenter en ögonöppnare. Det blir tydligt när samtalspartnern slutar lyssna vad det aktiva lyssnandet innebär. Efter en övning likt denna är det viktigt att få tillfälle till bearbetning och reflektion för att kunna lyfta erfarenheterna en nivå.

Dramapass 3

Tema: Vårdande samtal

Övning 3:1

Tolka bilden

Syfte: Att sätta igång fantasi och inlevelseförmåga, samt bidra med medvetenhet om de tolkningar som görs i mötet med andra.

Genomförande: Lärarna visar en bild i form av ett fotografi på människor och studenterna får tolka bilden genom att verbalt uttrycka meningar och ord. Under tiden stänger alla av sina kameror. Vi, lärare ställer frågor som:

1. Vad uttrycker bilden?
2. Vad får den dig att undra?
3. Vad tänker personen på?
4. Hur mår personen?

För varje bild som visas lägger vi till nya frågor för att stimulera fantasin.

5. Vad heter personen?
6. Var bor personen?
7. Har personen en familj? Andra närstående?
8. ...?
9. ...?
10. ....?

Frågorna väljs i stunden beroende på vad studenterna redan gett uttryck för. Bilderna används för att stimulera fantasin och skulle kunna föreställa personer som patienter och sjuksköterska.

Bild 15. Övning: Tolka bilden som grund för reflektion inför rollspel.

Bild 16. Övning: Tolka bilden som grund för reflektion inför rollspel.

Bild 17. Övning: Tolka bilden som grund för reflektion inför rollspel.
Bild: Vårdförbundet. Fotograf: Dan Lepp.

Övning 3:2

Rollspel nr 1

Syfte: Att träna på att hålla ett vårdande samtal och fiktivt uppleva rollen som sjuksköterska och patient.

Genomförande: Lärarna börjar med att introducera rollspel som metod för att sedan ge studenterna förutsättningarna för att genomföra samtalet. Vi berättar att detta samtal äger rum på en vårdcentral dit patienter med mildare problematik kan boka ett videosamtal via vårdcentralens app. Vi gör också studenterna medvetna om att det viktiga i samtalet är att öva på det vårdande samtalet, som kan resultera i att patienten känner sig nöjd med samtalet och de eventuella råd för egenvård som sjuksköterskan ger. Studenterna arbetar i par enligt en på förväg bestämd struktur för hur rollspelet ska genomföras. Vi går tillsammans igenom alla steg (nedan) innan studenterna skickas ut parvis i digitala Breakout Room för 30 minuters eget arbete.

1. Förberedelser (anteckna gärna) 5 min.
  - A. Välj vem som ska vara sjuksköterska och patient.
  - B. Patient: Vem är du? Namn, ålder, familj, boende på landsbygd eller i stad, arbete, arbetslös, sjukskriven eller studier, intressen och annat? Vad har du för symtom? Använd er av de symtom och tecken på ohälsa ni hittills studerat under utbildningen. Hur påverkar dessa dig? Osv. Föreställ dig personen och dess situation.
  - C. Sjuksköterska: Bestäm hur du vill lägga upp samtalet och bestäm dig för något från dagens undervisning som du vill fokusera lite extra på under samtalet. Fundera också över exempel på råd om egenvård som kan tänkas ges till patienter med sömnproblematik, ont i magen, stress, migrän mm. Använd er av de symtom ni hittills studerat under utbildningen. Sjuksköterskan ska hålla den planerade tiden under samtalet och avsluta i tid för att ta emot nästa patient.

2. Genomför ett rollspel och var i era roller under 5 minuter.
  - A. Det vårdande samtalet ska ha en tydlig start och avslutning. Sjuksköterskan håller i och ansvarar för samtalet. Både sjuksköterskan och patienten medverkar i samtalet.

3. Reflektion 5 minuter.
  - A. Patienten: Något om hur det kändes? Något sjuksköterskan gjorde bra?
  - B. Sjuksköterskan: Vad ville du prova? Hur var det?
  - C. Vidare reflektion: Vad gav samtalet för känsla till patienten? Hur mycket kom samtalet att handla om att ge råd och hur mycket lyssnade sjuksköterskan? Kände sig patienten lyssnad på och tagen på allvar? Kändes samtalet realistiskt?

4. Byt roller och gör alla steg 1, 2 och 3 igen.

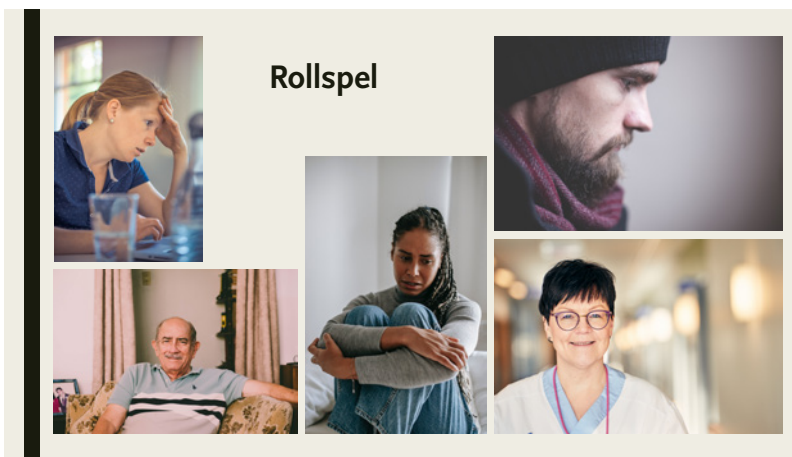

Bild 18. Bilder som inspiration för rollspel. Bilden nere i höger hörn är från Vårdförbundet. Fotograf: Dan Lepp. Övriga bilder är hämtade kostnadsfritt på pexels och pixabay.

1. Förberedelser - anteckna gärna 5 min
  - a. Välj vem som ska vara sjuksköterska och patient.
  - b. Patient: Vem är du? Namn, ålder, familj, boende på landsbygd eller i stad, arbete, arbetslös, sjukskriven eller studier, intressen och annat? Vad har du för symtom? Använd er av de symtom ni hittills studerat under utbildningen. Hur påverkar dessa dig? Osv. Föreställ dig personen och dess situation.
  - c. Sjuksköterska : Bestäm hur du vill lägga upp samtalet och bestäm dig för något från dagens undervisning som du vill fokusera lite extra på under samtalet. Fundera också över exempel på råd om egenvård som kan tänkas ges till patienter med sömnproblematik, ont i magen, stress, migrän mm. Använd er av de symtom ni hittills studerat under utbildningen. Sjuksköterskan ska hålla den planerade tiden under samtalet och avsluta i tid för att ta emot nästa patient.
2. Genomför ett rollspel och var i era roller under 5 minuter.
  - a. Det vårdande samtalet ska ha en tydlig start och avslutning. Sjuksköterskan håller i och ansvarar för samtalet. Både sjuksköterskan och patienten medverkar i samtalet .
3. Reflektion 5 minuter.
  - a. Patienten: Något om hur det kändes? Något Sjuksköterskan gjorde bra ?
  - b. Sjuksköterskan : Vad ville du prova? Hur var det?
  - c. Vidare reflektion utifrån tex: Vad gav samtalet för känsla till patienten? Hur mycket kom samtalet att handla om att ge råd och hur mycket lyssnade sjuksköterskan? Kände sig patienten lyssnad på åloch tagen på allvar? Kändes samtalet realistiskt?
4. Byt roller och genomför steg 1, 2 och 3 igen.

Bild 19. Övning: Rollspel utifrån 4 steg.

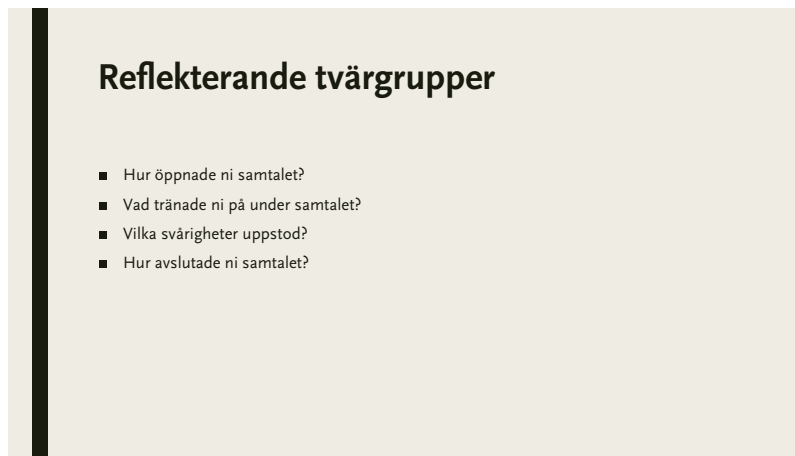
Övning 3:3

Reflekterande tvärgrupper

Syfte: Att i en ny gruppkonstellation få sätta ord på sina erfarenheter från rollspelet och få med sig nya idéer in i nästa rollspel.

Genomförande: I grupper om fem studenter samtalar studenterna om:

- * Hur öppnade ni samtalet?
- * Vad tränade ni på under samtalet?
- * Vilka svårigheter uppstod i samtalet?
- * Hur avslutade ni samtalet?

Reflekterande tvärgrupper

- Hur öppnade ni samtalet?
- Vad tränade ni på under samtalet?
- Vilka svårigheter uppstod?
- Hur avslutade ni samtalet?

Bild 20. Övning: Reflekterande tvärgrupper.

Övning 3:4

Rollspel nr 2

Syfte: Att träna ytterligare på att hålla ett vårdande samtal utifrån nya erfarenheter och med en ny strategi i nya par.

Genomförande: Samma instruktion som för första rollspelet med ett tillägg om att studenterna nu ska hitta något nytt att träna på som sjuksköterska. De uppmuntras att träna något som känns utmanande som till exempel att spegla patienten, att sammanfatta samtalet eller att ställa öppna frågor.

Övning 3:5

Grupprefleksion

Syfte: Att sätta ord på sina erfarenheter från samtalen, jämföra dessa och fördjupa reflektionen genom att koppla dem till kursens innehåll samt det vårdande samtalet som ska genomföras med en ”riktig” patient senare i kursen.

Genomförande: I nya grupper om fem studenter samtalar de utifrån dessa instruktioner:

1. Gör en runda där var och en berättar om något intressant som hände i era samtal, eller något ni fick syn på under och efter rollspelet. Var samtalen med de olika patienterna du träffade lika eller olika till sin karaktär?
2. Fördjupa reflektionen genom att samtala kring de olika rollerna en sjuksköterska har; privat, personlig och professionell samt begrepp från kursen som aktualiserats under samtalets gång.

Vilka begrepp var aktuella i era samtal? Något som borde varit närvarande men som inte var det?

3. Väcktes några frågor? Tankar att ta med er in i ert eget vårdande samtal.

Grupprefleksion

1. Gör en runda där var och en får berätta om något intressant som hände i era samtal, eller något ni fick syn på under/ efter rollspelet. Var samtalen med de olika patienterna du träffade lika eller olika till sin karaktär ?
2. Fördjupa reflektionen genom att samtala kring de olika rollerna en sjuksköterska har; privat/ personlig/ professionell samt begrepp från kursen (och dagen) som aktualiserats under samtalets gång. Vilka begrepp var aktuella i era samtal? Något som borde varit närvarande men som inte var det ?
3. Väcktes några frågor? Tankar att ta med er in i ert eget vårdande samtal

Bild 21. Övning: Grupprefleksion utifrån rollspelen.

Reflektioner från lärarna avseende dramapass 3

Denna del av dramapasset är för många studenter utmanande men lyfts också fram som mycket givande. Vi försöker avdramatisera själva rollspelandet och framhåller vikten av att få pröva något tillsammans. Det är viktigt att stötta studenterna att våga ta rollspelet på allvar samtidigt som det är ok att bara gå in så mycket i rollen som är bekvämt för var och en. Det är bra att genomföra rollspelen två gånger med olika personer. Då kan var och en dels hinna vänja sig vid formen och bli bekväma, samtidigt som det är bra att möta två olika personer i rollspel.

Dramapass 4

Avslutning

Övning 4:1

Tillbakablick

Syfte: Att minnas dagens aktiviteter för att gynna reflektion över dagen.

Genomförande: Läraren visar en bild över dramaprogrammet med alla övningarnas namn och sammanfattar vad som gjorts.

Bild 22. En summering av dramapass 1–4.

Övning 4:2

Individuell reflektion

Syfte: Att begrunda dagens upplevelser och fundera över vad man tar med sig från dramapassen, samt sätta erfarenheterna i relation till kommande uppgift att hålla ett vårdande samtal med en patient.

Genomförande: Under tystnad får var och en skriva ner reflektioner från dramapassen att ta med sig till genomförandet av sitt eget vårdande samtal.

Individuell reflektion

- Skriv under ett par minuter ner några viktiga punkter som du vill ta med dig till det vårdande samtalet som du ska genomföra under din VFU

A photograph showing a person's hands writing in a small notebook on a desk. The person is wearing a light blue shirt. A laptop is partially visible in the background.

Bild 23. Övning: Individuell reflektion inför eget vårdande samtal under VFU.

Övning 4:3

Tacka varandra

Syfte: Att "se" varandra och uttrycka tacksamhet för de upplevelser man haft och delat tillsammans under dagen.

Genomförande: Studenterna får i uppgift att titta på sina medstudenter i datorskärmen och tacka några av dem som de samarbetat med under dagen, en i taget (utan namn). Alla tackar samtidigt så ingen vet vem som blir tackad av vem.

Övning 4:4

Skriftlig avslutning i chatten

Syfte: Att reflektera över dagens innehåll, sin egen och andras läroprocess. Få möjlighet att ge lärarna feedback kring dramapassetts innehåll.

Genomförande: Under de sista minuterna på passet får studenterna möjlighet att under tystnad, i chatten svara på:

* Vad tar du med dig härifrån idag?

På detta vis får studenterna även se vad de andra studenterna tar med sig ifrån dagen. Var och en loggar ut när de känner sig klara.

Avslutning

Vad tar du med dig härifrån idag?

Tack för oss!

Bild 24. Övning: Skriftlig avslutning i chatten

Reflektion från lärarna avseende dramapass 4

Detta sista dramapass syftar till att medvetandegöra studenternas läroprocess, dels för studenterna själva men också för varandra och oss som lärare. Att låta studenterna formulera sig och även ta del av varandras formuleringar stöttar denna process. När studenterna får tacka varandra höjs energin och studenterna ler emot varandra. Avslutningen där studenterna skriver i chatten präglas av en lugn och koncentrerad stämning.

Studenternas erfarenheter av att delta i digital dramaundervisning

RESPONSEN FRÅN STUDENTERNA på detta dramaprogram har överlag varit mycket positiv. Studenterna uttrycker att dagen varit givande och uppskattar den stora interaktivitet som dramaprogrammet innebär. De har landat i många insikter om lyssnandets förutsättningar och lyfter fram vikten av att träna på samtal. Vissa studenter belyser svårigheten att gå in i roll på distans men de lyfter samtidigt att det fungerat bättre med rollspelen än de först trott. Andra framhåller istället distansen som en fördel. Studenterna framhåller vikten av reflektion och möjligheten att i denna ventiler sina upplevelser. Kunskapen om öppna och slutna frågor är också återkommande i studenternas utvärderingar. De uttrycker sig även att ha fått med sig många konkreta verktyg till sitt eget vårdande samtal och sin kommande yrkesroll samtidigt som de fått syn på kommande utmaningar.

Här följer tre av studenternas utvärderingar som lyfter några olika aspekter:

Trots att jag arbetat nära patienter i många år och haft allt från jobbiga samtal till roliga så tar jag med mig massor idag. Det är viktigt att bli uppdaterad, tex vad jag har för kroppsspråk, vart jag väljer att ha mitt samtal. Att ha ett aktivt lyssnande är krävande men samtidigt roligt. Så tack för en givande dag :)

Tycker att dagen fungerat väldigt bra, att vi körde via zoom kanske t.o.m. har varit en fördel, då det blir lite mindre flamsigt än vad det kan bli när man är på plats och känner sig lite nervös. Rollspelet fungerade väldigt bra, då både jag och min kamrat tillslut nästan trodde att vi var de patienter/SSK vi spelade.

Givande med rollspelen men även bra att det är så mycket reflektion kring varje övning så att man även får tänka kring vad man verkligen gjort. Jag tar med mig hur man öppnar, leder, lyssnar och avslutar ett samtal så att den man samtalar med känner sig delaktig, och att man får ut något av samtalet som båda kan ha nytta av utan att det blir en utfrågning.

Lärarnas erfarenheter och avslutande reflektion

LIKSOM VI TIDIGARE beskrivit är det många komponenter i den digitala dramapedagogiska undervisningen som förutsätter närvaro och att fysiskt vara i samma rum. Efter lite funderingar började vi dock se möjligheter och tog tillfället i akt att belysa omställningen till distansundervisning som också pågår i hälso- och sjukvården där hälso- och sjukvårdspersonal allt oftare får träffa sina patienter på distans. Det rollspel som dramaprogrammet innehåller fick således genomföras som ett digitalt samtal mellan sjuksköterska och patient - en verklighet som är högst närvarande för sjukvårdspersonal idag. Vad händer med kommunikationen när samtal sker digitalt? När rummet, doften, beröringen och hela människan inte kan tas in på samma sätt som när mötet sker i ett fysiskt rum? Detta blev frågor att bearbeta både i lärarlaget och tillsammans med studenterna i och med undervisningens omställning.

Att leda ett dramapedagogiskt program på distans med digital undervisning innebär att axla många olika roller som lärare. Dels behöver man vara uppdaterad rent kunskapsmässigt angående ämnesinnehåll i omvårdnad som fokuseras i dramaprogrammet, och dels ska man pedagogiskt leda det hela på ett bra sätt. Att känna av hur övningar landar hos studenterna är svårare digitalt än när studenterna befinner sig i samma fysiska rum. Genom att vara två lärare med olika kompetens har vi kunnat dela upp ledarskapet så

att en har fokuserat på att leda gruppen framåt, medan den andra kunnat bidra med kunskap om teori och begrepp inom omvårdnad. När det gäller just distansundervisning tillkommer ytterligare ledarskapsaspekt nämligen att hantera och bemästra tekniken och de tekniska funktioner som används under dramaprogrammets gång.

Efter varje genomfört dramaprogram har vi satt oss ner och reflekterat över vad som fungerat bra och vad som har behövt förändras och förbättras. Vi har även lagt till övningar som exempelvis *Tolka bilden* för att stimulera studenternas fantasi och kreativitet med stöd av fotografier. Val av fotografier gjordes med en önskan om bred representation. På så sätt har programmet utvecklats på ett dynamiskt sätt från gång till gång. Några av de erfarenheter vi gjort som är relevanta att ta upp är att studenterna i helgrupp tenderar att vara tystare än vad de är i ett fysiskt rum. Vi har löst detta dels genom att låta studenterna mötas i smågrupper och stödja och underlätta samtalen genom att fördela ordet, låta en grupp i taget dela med sig osv. Att släppa ordet fritt har sällan varit en framgångsrik metod även om det vid väl valda tillfällen kan fungera. Detta beror också på vilken gruppstorlek det är och med en mindre grupp fungerar det bättre.

Före dramapasset är det bra att ha tänkt igenom hur man vill skicka med studenterna instruktioner till respektive övning. Här kan chatten i Zoom användas där lärare antingen klipper in text eller bifogar en fil eller länk till en bild. Det är också viktigt att studenterna har en fungerande teknisk utrustning och en tillräcklig uppkoppling för att bild och ljud ska fungera genom hela dramapasset. Som lärare måste man vara beredd på tekniskt strul som att studenterna kan försvinna ur de digitala smårummen eller loggas ur för att sedan logga in igen. Vi vill också nämna att det finns två inställningar för att se de andra deltagarna i samtalet i Zoom. Antingen i många små rutor, eller en större ruta med den som för

tillfället pratar. Olika inställningar av vyer passar olika bra beroende på övning. När studenterna är ute i digitala smårum har man som ledare möjlighet att gå mellan rummen för att titta till grupperna. Om man vill använda sig av den funktionen är det viktigt att förbereda studenterna på detta innan för att minimera risken att de blir störda i sitt arbete. Slutligen vill vi också lyfta fram att vi som lärare är mycket nöjda med vad vi lyckades åstadkommas utifrån de nya förutsättningar vi ställdes inför. Även på distans blev detta en mycket uppskattad läraaktivitet, vilket också blev tydligt i studenternas reflektioner i slutet av dramaprogrammet.

Referenser

- Arveklev Höglund S., Berg L., Wigert H., Morrison M., Lepp M. (2018). Nursing students experiences of learning about nursing through drama. *Nurse Education in Practice*, 28, 60–65.
- Berg L., Höglund Arveklev S., Larsson S., Lepp M. (2016). Drama-pedagogik i vårdutbildning - sjuksköterskestudenters lärande i omvårdnad med fokus på bemötande och kommunikation. Nr 3. Centrum för Kultur och Hälsa, Göteborgs universitet. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/52153>
- Översatt till engelska: Berg, L., Höglund Arveklev, S., Larsson, S., & Lepp, M. (2019). *Drama Pedagogy in Nursing Education – Learning about Care, Encounters and Communication*. Nr 3. A Report from the Centre for Culture and Health. University of Gothenburg.
- Kursplan OM4280 (2020). Omvårdnadens teori och praktik. Grundnivå 16,5 högskolepoäng. Kursplanen är fastställd av Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Göteborgs universitet, 2018-11-29 och senast reviderad 2020-05-07 och gäller fr.o.m. 2020-08-31, HT2020.
- Universitetsläraren (2020/11/26). https://universitetslararen.se/2020/11/26/atergangen-till-distanslage-tynger-redan-prensa-de-larare/?utm_campaign=unspecified&utm_content=unspecified&utm_medium=email&utm_source=apsis-anp-3

Författarpresentation

Anna Olofsson är dramapedagog (RAD) och fil.kand. i dramapedagogik. Hon är universitetsadjunkt på Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap, Göteborgs universitet. Hon undervisar på sjuksköterskeprogrammet, lärarutbildningen, handledarutbildning och i fristående kurser i konflikthantering och gruppfacilitering. Hennes undervisningsområden rör gruppdynamik, ledarskap, sociala relationer, konflikthantering, kommunikation och samtal.

Linda Berg är leg. sjuksköterska, vårdlärare, omvårdnadshandledare, fil. mag. i omvårdnad, fil.dr. i vårdvetenskap och docent i vårdvetenskap. Hon är universitetslektor vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Hennes forskningsområde är riktat mot upplevelser i daglig vård, palliativ vård, etiska problem med specifikt fokus på vårdande och vårdmiljö. Ett annat område är didaktisk utveckling i sjuksköterskeutbildning och att integrera teori och praktik.

Margret Lepp är leg. sjuksköterska, vårdlärare, dramapedagog (RAD), omvårdnadshandledare, fil. dr. i pedagogik, docent i omvårdnad och professor i vårdvetenskap med inriktning mot vårdpedagogik vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet. Hennes forskningsområde är främst inriktat på lärande med drama, kompetensutveckling, professionell handledning, internationalisering och konflikthantering.

Bilaga 1. Anvisningar till studenter

Studenterna fick följande anvisning på lärplattformen Canvas för den obligatoriska kursen Omvårdnadens teori och praktik 16,5hp i sjuksköterskeprogrammets termin 3 (Kursplan OM428o, 2020):

Detta seminarium är obligatoriskt för att träna att; Tillämpa professionell kommunikation i vårdande samtal. Seminariet innefattar träning av kommunikation i omvårdnad, tolkning och reflektion utifrån situation, berättelse och begrepp. Under det här praktiska momentet bearbetar vi delar av kursens teoretiska innehåll i praktiska övningar. Du får möjlighet att reflektera över dina kunskaper om kommunikation och bemötande, över tolkning och förståelse. Seminariet belyser betydelsen av att få berätta och bli lyssnad på, likaså konsten att lyssna.

Rekommenderad kurslitteratur

- Fossum, B. (red) (2019) Kommunikation: samtal och bemötande i vården. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 9789144120522
- Friberg F, Öhlén J, (red) (2019) Omvårdnadens grunder: Perspektiv och förhållningssätt. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 9789144123189

Referenslitteratur

- Asselin, M.E., Schwartz-Barcott, D., Osterman, P.A. (2013). Exploring reflection as a process embedded in experienced nurses' practice: a qualitative study. *Journal of Advanced Nursing*, 69(4):905-914. Doi:10.1111/j.1365-2648.2012.06082.x.
- Berg L., Höglund Arveklef S., Larsson S., Lepp M. (2016) *Dramapedagogik i vårdutbildning - sjuksköterskestudenters lärande i omvårdnad med fokus på bemötande och kommunikation*. Nr 3. Centrum för Kultur och Hälsa, Göteborgs universitet. Report from Research and Development, The Sahlgrenska Academy, University of Gothenburg. <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/52153>
- Bie, K. (2009). *Reflektionshandboken*. Malmö: Gleerups utbildning AB. ISBN 9789140666352
- Bie, K. (2014). *Reflektionshandbok för pedagoger*. Malmö: Gleerups utbildning AB. ISBN 9789140688255
- Fernandez-Pena, R., Fuentes-Pumarola, C., Malagon-Aguilera, M. C., Bonmati-Tomas, A., Bosch-Farre, C., & Ballester-Ferrando, D. (2016). The evaluation of reflective learning from the nursing student's point of view: A mixed method approach. *Nurse Education Today*, 44, 59-65. doi:10.1016/j.nedt.2016.05.005

- Eide, H. & Eide, T. (2019). *Omvårdnadsorienterad kommunikation – personorientering, samarbete och etik*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-12386-8
- Rautalinko, E. (2019) *Samtalsfärdigheter: stöd, vägledning och ledarskap*. 3 uppl. Stockholm: Liber. ISBN 978-91-47-12830-3
- Schön, D. A. (1987). *Educating the reflective practitioner*. San Francisco: John Wiley & Sons Inc. ISBN 978-1-55542-220-2.
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner. How professionals think in action*. Aldershot: Ashgate Publishing Limited. ISBN 0-465-06874-X.
- Tveiten, S. (2018). *Hälsopedagogik*. Lund: Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-11704-1
- Wiklund, L. & Bergbom, I. (2017) *Vårdvetenskapliga begrepp i teori och praktik*. (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur. ISBN: 9789144112435.

Modell träning kommunikation i omvårdnad

<p>Avsikt utifrån lärandemål</p> <p>Att stödja lärande för att uppnå följande lärandemål:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beskriva betydelsen av dialog och patientens berättelse. 2. Reflektera över sjuksköterskans etiska, moraliska och juridiska ansvar i teori och praktik. 3. Reflektera över kommunikationens betydelse för det personliga och professionella mötet med patient och närstående. 	<p>Stödja lärande genom dramaövning</p> <p>Introduktion/ genomgång</p> <p>Dramaövning</p> <p>Reflektioner</p> <p>Dramaövningar i samarbete mellan dramapedagog och vårdvetare:</p> <p>Lärandemål 1. Dramaövning Lärandemål 2. Dramaövning Lärandemål 3. Dramaövning</p>	<p>Reflektioner utifrån teori</p> <p>Individuella reflektioner och i grupp utifrån omvårdnadsteoretisk grund</p> <p>* Didaktiska frågor när, var, hur, vad</p> <p>* Erfarenheter se, höra, känna, tänka, situation, möjligheter, skyldigheter, svårigheter, begränsningar</p> <p>* Teoretisk grund</p> <p>Omvårdnadsteori, omvårdnadsbegrepp, Begrepp inom etik: autonomi, integritet, värdighet Livscykelperspektiv</p> <p>* Distinktion Privat, Personlig, Professionell</p>
---	--	---

En grund för reflektion Rollspel i träning kommunikation med drama

Övergripande frågeställningar att bearbeta:

1. Vad är relevant för aktuell patient med tanke på livssituation, upplevda symtom och visade tecken på ohälsa och medicinsk diagnos?
2. Vad vill patienten själv ha hjälp med beaktande hens vilja, boende, närstående, intresse, önsknings, förhoppningar?
3. Om vad behöver patienten få stöd och undervisning, hur går du/ni tillväga?
4. Hur främjas patientens hälsoprocesser?

Patienten:

Berätta och lyssna aktivt i samtalet, och samtala som den patienten du spelar med alla upplevda symtom och tecken på ohälsa med respekt för din integritet, självbestämmande och värdighet;

Lyft fram vilka resurser, problem, risker och behov du har i ditt dagliga liv med alla dess förutsättningar liksom din upplevelse av lidande/lindring, välbefinnande/illabefinnande, trygghet/otrygghet, hopp/hopplöshet, tröst/tröstlöshet.

Sjuksköterskan:

Lyssna aktivt på patientens berättelse i ert samtal (kroppsspråk, tystnad, öppna följdfrågor, slutna följdfrågor, reflektion) när det gäller patientens upplevelse av välbefinnande och trygghet i dagligt liv och i vårdsituationen beaktande patienten symtom och tecken på hälsa och ohälsa i omvårdnadsprocessen:

1. Bedömning med datainsamling och dataanalys
2. Prioritering av vårdområde och val av omvårdnadsåtgärd
3. Genomförande av omvårdnadsåtgärd
4. Kontinuerlig utvärdering
5. Fokusera patientens Resurser, Problem, Risker och Behov i sitt dagliga liv med alla dess förutsättningar. Beaktande särskilt hens symtom och tecken på ohälsa. Ett samtal med respekt för patientens integritet, självbestämmande och värdighet. Liksom upplevelse av lidande/lindring, välbefinnande/illabefinnande, trygghet/otrygghet, hopp/hopplöshet, tröst/tröstlöshet.

Både patienten och sjuksköterskan beaktar särskilt:

1. Vitala parametrar
2. Vätskebalans
3. Smärtskattning
4. Hud och vävnad
5. Nutrition
6. Uttömningar
7. Mobilisering
8. Provtagning
9. Välbefinnande
10. Trygghet
11. Kvalitet
12. Säkerhet

Denna rapport är tillkommen på initiativ av
Centrum för kultur och hälsa, Göteborgs universitet.

—

Centrum för kultur och hälsa
Sahlgrenska akademien
Göteborgs universitet
Box 200
405 30 Göteborg

Telefon: 031-786 00 00
E-post: ckh@gu.se
Webbplats: <http://www.ckh.gu.se>

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR KULTUR OCH HÄLSA

© Centrum för kultur och hälsa,
Göteborgs universitet och författarna.
Formgivning och grafisk produktion:
www.bokochform.se
Omslagsbild: shutterstock
Tryck: ScandinavianBook, Århus 2021
ISBN: 978-91-527-0116-4

Går det att undervisa med dramapedagogiska metoder digitalt? Det var frågan vi fick ställa oss när all undervisning på Göteborgs universitet 2020 plötsligt skulle ställas om till distans. I den här rapporten beskriver vi våra erfarenheter av att utveckla och genomföra ett digitalt dramaprogram vilket används på sjuksköterskeutbildningen i kursen *Omvårdnadens teori och praktik*, 16,5 hp.

Momentet med drama som ingår i kursen syftar till att studenterna genom praktisk erfarenhet ska fördjupa sin kunskap kring bemötande och kommunikation. Rapporten utgör ett komplement till tidigare rapport (Berg, Höglund Arveklef, Larsson & Lepp, 2016) vilken beskriver undervisningen som närundervisning med utförlig beskrivning av dramapedagogiska metoder relaterade till lärande i ämnet omvårdnad. Rapporterna kan med fördel läsas tillsammans.

Denna rapport kan utgöra en inspirationskälla såväl som en pedagogisk metod för alla som är intresserade av hur dramapedagogisk undervisning kan genomföras digitalt.

9

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR KULTUR OCH HÄLSA

ISBN: 978-91-527-0116-4

9 789152 701164